

Původci septických stavů

Filip Růžička

Mikrobiologický ústav LF MU a FN u sv. Anny v Brně

Přednáška pro III. r. ZL

Bakteriémie × Seps

Bakteriémie = pouhá přítomnost bakterií v krvi

spouštěcí mechanismus **seps**

Interakce mikrobiálních produktů s makrofágy, a dalšími **složkami imunitního systému**

Uvolnění **cytokinů** → **endotelie kapilár + zánět**

Syndrom systémové zánětlivé reakce (SIRS, *systemic inflammatory response syndrome*)

Typy bakteriémie

Fyziologická (přechodná) - bez klin. příznaků
(normální mikroflóra)

Kontinuální – u celkových infekcí

břišní tyf (*Salmonella Typhi*)

brucelóza (*Brucella melitensis aj.*)

mor (*Yersinia pestis*)

antrax (*Bacillus anthracis*)

Typy bakteriémie

Intermitentní – u lokalizovaných infekcí

pneumonie (pneumokoky)

meningitidy (meningokoky, pneumokoky)

pyelonefritidy (*E. coli*, enterobakterie aj.)

osteomyelitidy (*S. aureus*)

septické artritidy (*S. aureus*, gonokoky)

cholecystitidy (střevní tyčinky, enterokoky)

peritonitidy (smíšená anaerobní a fakultativně anaerobní flóra)

ranné infekce (*S. aureus*, *S. pyogenes*)

dekubity (smíšená kožní a střevní flóra)

Typy bakteriémie

Při infekcích krevního řečiště

Katetrové sepse aj. infekce implantátů k.ř.

Tromboflebitidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*)

Akutní endokarditidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*, pneumokoky, gonokoky)

Subakutní endokarditidy = sepsis lenta

(CoNS, α -hemolytické streptokoky, enterokoky, skupina HACEK =

Haemophilus aphrophilus

Actinobacillus actinomycetemcomitans

Cardiobacterium hominis

Eikenella corrodens

Kingella kingae)

„kultivačně negativní“ endokarditidy

(bartonely, coxiely, legionely aj.)

Typy bakteriémie

latrogenní

extrakce zubů (α -streptokoky, prevotely)

bronchoskopie (flóra nosohltanu vč. patogenů)

cévkování (*E. coli*)

infuze (kožní flóra, G– nefermentující tyčinky)

katérové sepse (CoNS, kandidy aj.)

infikované umělé náhrady (stafylokoky,
entrokoky, korynebakteria, nokardie)

tzv. febrilní neutropenie (stafylokoky, enterokoky,
G– tyčinky, kvasinky, plísně)

Typy bakteriémie

Při některých malignitách

Ca tlustého střeva (*Streptococcus bovis*)

leukemie (aeromonády, *Bacillus cereus*, *Bacillus subtilis*,
Clostridium septicum)

Při nitrožilní aplikaci drog

kožní flóra (*stafylokoky*, *korynebakteria*)

ústní flóra (*neisserie*, *eikenely*, i patogeny z
nosohltanu)

bakterie z prostředí (*klostridia*, *bacily*)

Bakteriémie × Sepse

Bakteriémie = pouhá přítomnost bakterií v krvi

spouštěcí mechanismus **sepse**

Interakce mikrobiálních produktů s makrofágy, a dalšími **složkami imunitního systému**

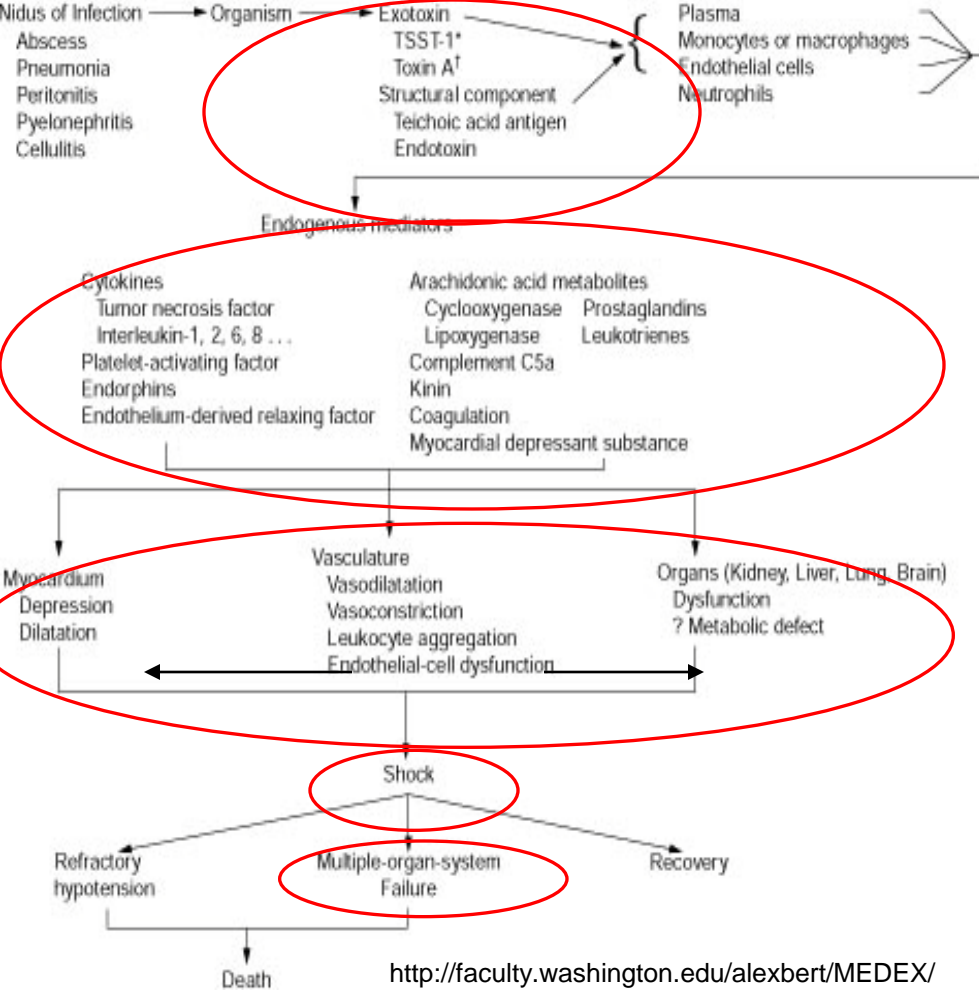

Uvolnění **cytokinů** → **endotelie kapilár + zánět**

Syndrom systémové zánětlivé reakce (SIRS, *systemic inflammatory response syndrome*)

Klinika:

horečka nebo hypotermie
tachykardie, tachypnoe
snížený TK, zmatenost

Patologická fyziologie:

Lokální zánět x Generalizovaný zánět

snížený periferní cévní odpor

(vazodilatace)

zvýšená permeabilita kapilár

zvýšený výdej ♥ ⇒ dekompenzace ♥

Poruchy srážlivosti - diseminovaná
intravaskulární koagulopatie (DIC)

Laboratoř:

leukocyty ↑↓ Leu

sérový bikarbonát ↓ HCO₃

bakteriémie nemusí už být
prokazatelná

Syndrom systémové zánětlivé odpovědi (SIRS)

zánětlivá odpověď organismu na inzult (infekční nebo neinfekční povahy)

tělesná teplota $>38\text{ }^{\circ}\text{C}$ nebo $<36\text{ }^{\circ}\text{C}$; tepová frekvence $>90/\text{min}$

dechová frekvence $>20/\text{min}$; $\text{Pa CO}_2 > 4,3\text{ kPa}$

leukocytóza ($>12 \times 10^9/\text{l}$) nebo leukocytopenie ($< 4 \times 10^9/\text{l}$), $>10\%$ nezralé Ly

Sepse = infekce + SIRS

těžké systémové onemocnění s charakteristickými hemodynam. změnami vyvolané interakcí imunitního systému s mikroorganismy či jejich produkty (endotoxin aj.)

Těžká sepsse = sepsse + dysfunkce orgánů

hypotenze, plicní dysfunkce - hypoxemie, oligurie ($<0,5\text{ ml/kg/hod}$), metabolická acidóza, thrombocytopenie ($<100 \times 10^9/\text{l}$), zmatenost

Septický šok = těžká sepsse + hemodynam. změny

hypovolémie, pokles TK vzdor adekvátnímu dodávání tekutin $\Rightarrow$ pokles tkáňové perfuze

MODS – syndrom multiorgánové dysfunkce

Orgánové dysfunkce v sepsi

plíce – ARDS (adult respiratory distress syndrome)

ledviny – renální selhání

srdce – kardiální selhání

(**játra** – jaterní selhávání)

střevo – sekundární sepse, endogenní !!

mozek – porucha vědomí

nadledviny – selhání nadledvin

pankreas (B-buňky) – manifestace/dekompenzace
diabetu

koagulační systém – diseminovaná intravaskulární koagulopatie (DIC)

leukocyty (PMNs) – neschopnost vzplanutí

Sepse dle průběhu

Fulminantní - superakutní

Akutní

Subakutní

Chronická

Typy sepsy

Sepsis z poranění

Staphylococcus aureus

Streptococcus pyogenes aj.

β-hemolytické str.

Pseudomonas aeruginosa (popáleniny)

Clostridium septicum

Typy sepsy

Sepsy z dutých orgánů

Biliární,

Otogenní,

Rhinogenní,

Urosepsy

Escherichia coli

Proteus mirabilis

jiné enterobakterie

Typy sepsy

Abdominální sepsy - polymikrobiální

anaeroby: *Bacteroides fragilis*

Peptostreptococcus

Peptococcus aj.

fakultativní anaeroby: *E. coli*

P. mirabilis

entrokoky

Typy sepsy

Fulminantní sepsy

Neisseria meningitidis

Streptococcus pneumoniae

Streptococcus pyogenes – **sepsis puerperalis**

Yersinia pestis

Bacillus anthracis

aj.

Meningococcal septic shock; www.nzma.org.nz

Typy sepse

Při infekcích krevního řečiště

Katetrové sepse aj. infekce implantátů k.ř.

Tromboflebitidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*)

Akutní endokarditidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*, pneumokoky, gonokoky)

Subakutní endokarditidy = sepsis lenta

(CoNS, α -hemolytické streptokoky, enterokoky, skupina HACEK =

Haemophilus aphrophilus

Actinobacillus actinomycetemcomitans

Cardiobacterium hominis

Eikenella corrodens

Kingella kingae)

„kultivačně negativní“ endokarditidy

(bartonely, coxiely, legionely aj.)

Typy sepse

Nozokomiální sepse

stafylokoky koagulasanegativní (**katéetrové sepse**,
infikované umělé náhrady, febrilní neutropenie)

Staphylococcus aureus (z operačních ran)

E. coli a jiné enterobakterie (katetrizace moč. cest)

G– nefermentující tyčinky (kont. infuzní roztoky)

kvasinky (katéetrové sepse, febrilní neutropenie)

mnohé další mikroby (viz původci **iatrogenní
bakteriémie**)

Typy sepse

Sepsis puerperalis

Streptococcus pyogenes

Novorozenecká sepsis

Streptococcus agalactiae

enterobakterie (*E. coli*)

listerie

Staphylococcus aureus

Typy sepse

Sepse z tromboflebitidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*)

Katetrové sepse aj. infekce implantátů k.ř.

Centrální sepse - endokarditidy, endarteritidy

Sepse z tromboflebitidy

Sepse z akutní endokarditidy (*S. aureus*, *S. pyogenes*, pneumokoky, gonokoky)

Sepse z Subakutní endokarditidy = sepsis lenta

(CoNS, α -hemolytické streptokoky, enterokoky, skupina HACEK =

Haemophilus aphrophilus

Actinobacillus actinomycetemcomitans

Cardiobacterium hominis

Eikenella corrodens

Kingella kingae)

„kultivačně negativní“ endokarditidy

(bartonely, coxiely, legionely aj)

Pyemie (septikemie) - těžký septický toxoinfekční stav při kterém cirkulují v krvi shluky mikrobu nebo infikované tromby - septické emboly → sekundární hnisavá ložiska a septické infarkty

Periferní pyemie - z hnisavé tromboflebitidy v periferní žíle (→ abscesy plic)
primární

sekundární - komplikace hnisavého ložiska (gangréna zubní dřeně, hnisavá otitis media, furunkl, osteomyelitis aj.)

Centrální pyemie - z akutní hnisavé endokarditidy (→ velký art. oběh - absces mozku nebo v ledvin)

Portální pyemie - při hnisavé tromboflebitidě portální žíly a mesenterial. žil (flegmóna apendixu) (→ portální oběhu - abscesy jater)

Umbilikální - při hnisavém zánětu pupečnickových žil novorozenců (→ abscesy v jater a plic)

Diagnostika sepsí

Rychlost

Automatické kultivační systémy s detekcí přítomnosti rostoucích mikrobů

Rychlá identifikace agens přímo ze vzorku či po pomnožení (PCR, FISH, latexová aglutinace, MALDI-TOF MS aj.)

Senzitivita (citlivost)

Dostatečně citlivé detekční metody

Dostatečný objem testované krve + více odběrů

Specifická (spolehlivost) Odlišit agens od kontaminant

Odběr více vzorků a porovnání získaných izolátů,

Kvantifikace agens ve vzorku

Správná technika odběru

Hemokultury – odběr krve

Nesrážlivá krev (10 ml)

Zpravidla odběr do speciálních lahviček pro automatickou kultivaci

Nutno odebrat sérii hemokultur, nejlépe tři hemokultury při vzestupu teploty či s odstupem cca 30 min.

Nejlépe před nasazením ATB

Ideálně pokaždé z nového vpichu, příp. aspoň jedna venepunkce periferní žíly + katétr (odlišení bakteriémie od kolonizace katétru)

Odebírat asepticky!!! Nejen kvůli pacientovi, ale i kvůli vzorku. Nutná desinfekce etanol 70%, chlorhexidin 1-2%, jodové preparáty

Negativní hemokultury jsou obvykle ukončovány předběžně za 48 h, definitivně pak za 6-7 dnů

Pozitivní hemokultury

Další kultivace na pevných půdách

Přesná identifikace agens (biochemie, PCR, detekce Ag, FISH, MALDI-TOF MS aj.)

Detekce faktorů virulence (biofilm, toxiny aj.)

Zjišťování citlivosti k ATB/ATM

Interpretace

Obligátní patogeny (>90 % etiologické agens)
pneumokok, meningokok, β hemolytické streptokoky,
S. aureus

Typické nozokomiální patogeny krev. řečiště
(>90 % etiologické agens)
entrobakterie, pseudomonády,
enterokoky, kandidy aj.

Saprofyté kůže a sliznic (40 – 85 % kontaminace)
CoNS, viridující streptokoky, difteroidy

V případě pacientů se zavedenými katetry je vždy podezření na katetrový původ sepse

Cévní katetry - viz dále

Léčba sepse - jen na JIP

Kontrola infekce

Eliminace agens – ATB/ATM, zpočátku širokospektrá a baktericidní
dostatečné dávkování

Nalezení zdroje (septického ložiska, inf. katétr) a jeho likvidace
(chirurgická)

Odstranění příčiny stavu (katétr, terapie neutropenie)

Symptomatická terapie

Podpora dýchání (umělá ventilace, kyslík...) a hemodynamiky (tekutiny, vasopresory...)

Podpora selhávajících orgánů

Kontinuální venovenózní hemodiafiltrace

Při rozvoji DIC -heparin, plazmu a antitrombin III

aj...

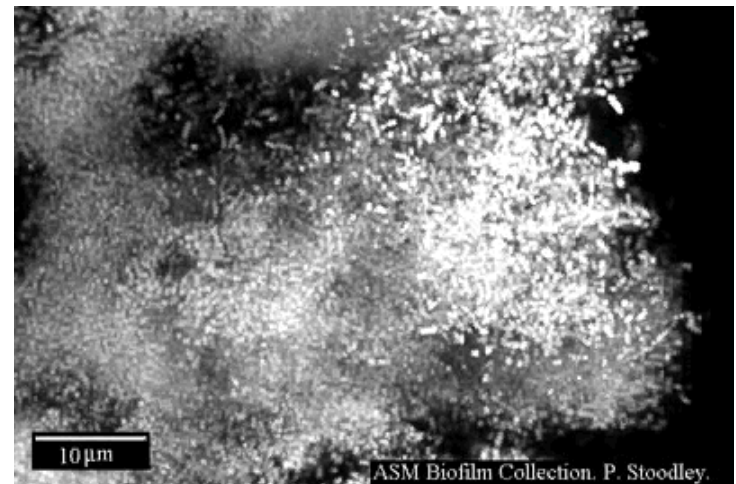
BIOFILM

Mikrobiální biofilm je společenství mikroorganismů, které se tvoří na rozhraní fází.

Pevně **lne** k inertním i živým povrchům.

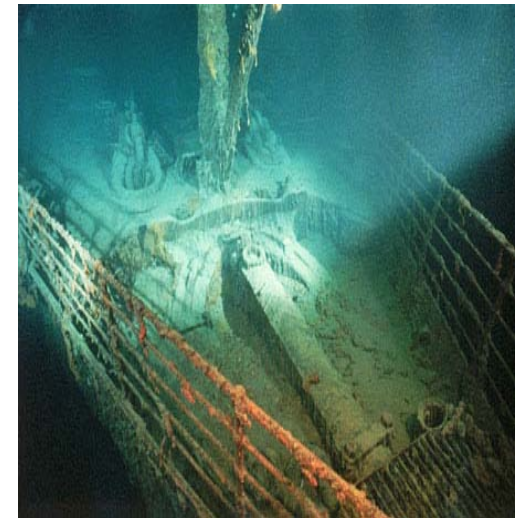
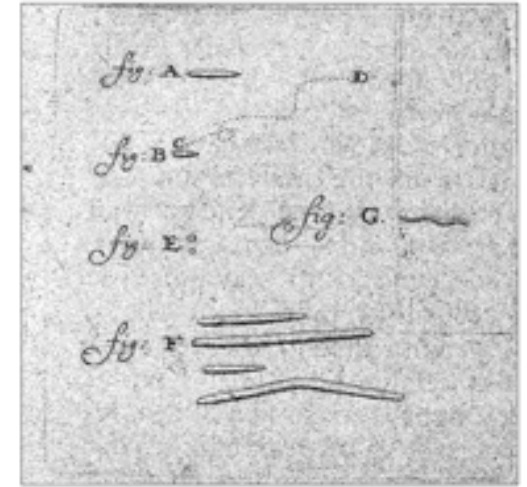
Vedle mikrobiálních buněk bývá důležitou stavební složkou biofilmu i **mezibuněčná hmota**.

V biofilmu probíhá **komunikace a kooperace** mezi jednotlivými buňkami i celými populacemi

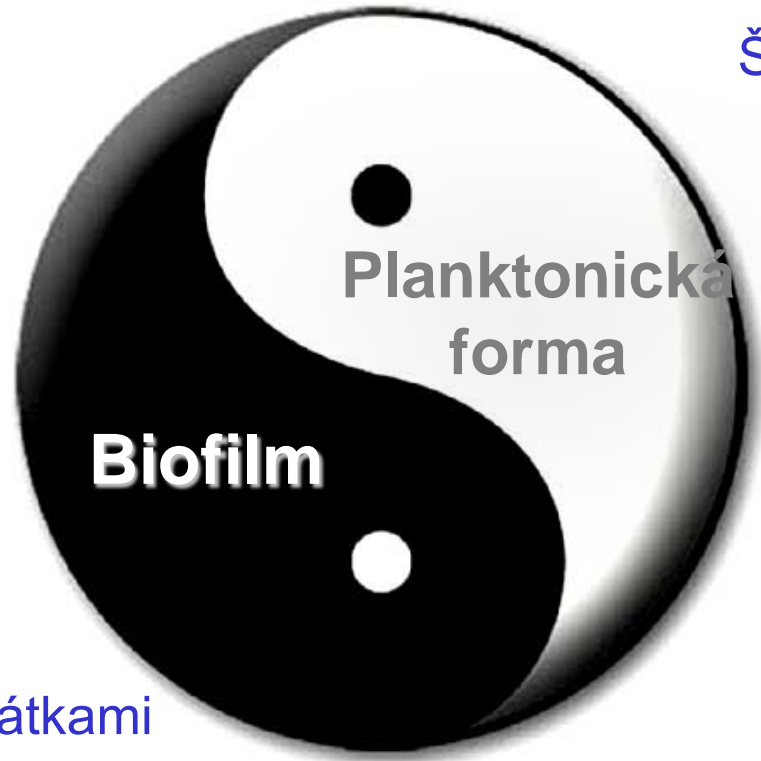

HISTORIE

- **1676 Antony van Leeuwenhoek**
sledoval bakterie v zubním povlaku
- **Od dob Pasteura a Kocha 100 let**
nikoho nenapadlo, že mikrobi v přírodě rostou jinak, než jako volně se vznášející plankton v tekutinách nebo jako kolonie na pevných půdách
- **1935 C. E. Zobel**
první popis biofilmu u mořských bakterií
- **1950 – 1960**
první zprávy o problémech s biofilmem
- **1978 J. W. Costerton**
upozornění na všudypřítomnost biofilmu a jeho možná účast na perzistentních infekcích

Biofilm – adheze, kooperace, gradient

Šíření mikroorganismů

Způsob života mimo
rozhraní fází

Mechanická ochrana

Vliv na účinek ATB

Ochrana před chem. látkami

Výměna genetické informace

Homeostáza - mikroprostředí

Kooperace a specializace buněk

Ochrana před imunitním systémem

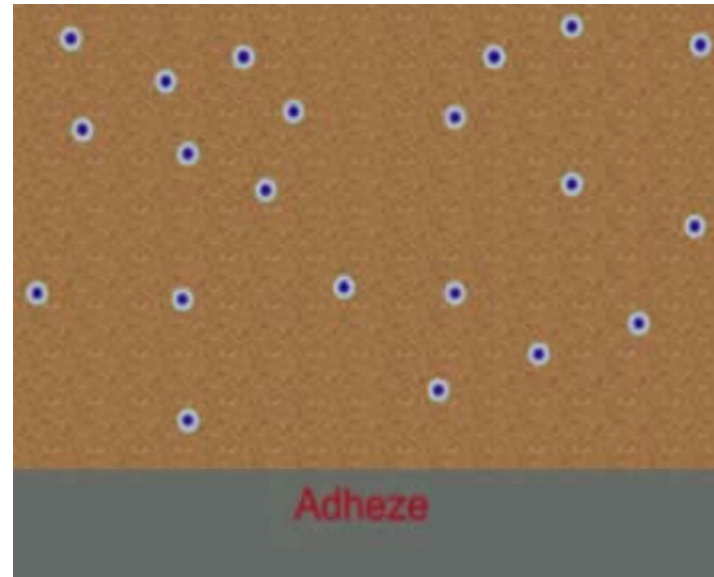
TVORBA BIOFILMU

ČASNÁ FÁZE - atraktace a adheze buněk k povrchu

STŘEDNÍ FÁZE - tvorba mikrokoloní (akumulace buněk), příp. tvorba pseudo/hyf, produkce extracellulární matrix

MATURACE - vytvoření silné vrstvy biofilmu s extracellulární matrix

DISPERSE - odlučování buněk

Biofilm – významný faktor virulence

- mechanická ochrana buněk (adheze k povrchům a matrix)
- Vrstva biofilmu tvoří vhodné mikroprostředí v okolí mikrobů
- Kooperace a specializace buněk, přenos genů
- Ochrana před účinky imunitního systému
- Vliv na účinek antimikrobiálních látek
  - Snížená **difúze** do biofilmové vrstvy, **vazba** na struktury biofilmu,
  - Zvýšená **degradace** ATB účinkem enzymů
  - Změny vlastností mikroba, **exprese odlišných genů**
(*multidrug efflux pumps* CDR, MDR)
  - **Heterogenita** populace (genetická variabilita), **perzistoři**
  - Změny **mikroprostředí**
  - Změny **rychlosti růstu**

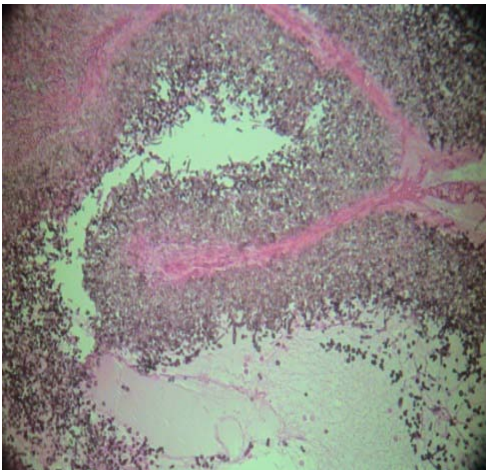
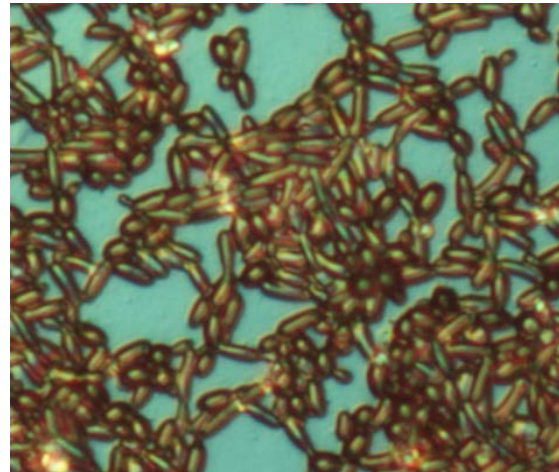
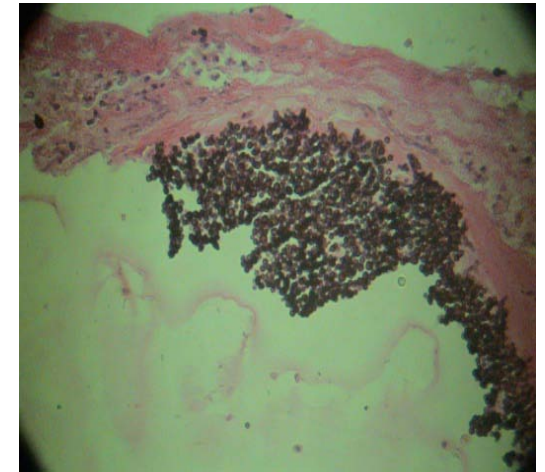
BIOFILMOVÁ ONEMOCNĚNÍ

- pomalý, chronický průběh
- často bez výraznějších příznaků
- občas akutně exacerbují
- antibiotická terapie mívá omezený efekt
- po vysazení antibiotik infekce rekurují

izolovaná agens se mohou jevit dle MIC jako citlivá

Biofilmové infekce spojené s přítomností implantátů

biofilmové infekce krevního řečiště (katérové sepsy, infekce chlopenních náhrad, aj. ....),
endotracheální kanyly, chirurgické stehy,
infekce močových katetrů,
inf. kloubních náhrad,
kontaktní čočky
aj...

aj...
kolpitydy,
zubní kaz, rány
otitis, osteomyelitidy,
pneumonie u cystické fibrózy
subakutní endokarditidy, cholecystitidy

Biofilmové infekce nativních povrchů

BIOFILM V MAKROORGANISMU HRAJE I PROSPĚŠNOU ROLI

normální mikroflóra tvoří vrstvu biofilmu na
sliznicích

Problémy s biofilmem jsou i mimo medicínu

- Znečištění povrchů
  - Zvýšení turbulence protékající tekutiny
  - Zúžení průsvitu až ucpání potrubí
  - Koroze ropovodů, nádrží paliva v letadlech
  - Černání tekutin redukovánými kovy
  - Tvorba izolační vrstvy v tepelných výměnících
  - Zvýšení odporu lodního trupu při plavbě
- aj.

Jak **diagnostikovat** infekce s
přítomností biofilmu?

Jak **interpretovat** schopnost agens
tvořit biofilm?

Jak **léčit** infekce spojené s přítomností
biofilmu?

Katétrová infekce krevního řečiště

(catheter-related bloodstream infection, CRBSI)

- **Bakteriémie či fungémie**
- **Klinická manifestace infekce**
- **Průkaz kolonizace katétru** (mikrob shodný s izolátem z krve)
- **Neprokázán jiný zdroj infekce**

Katétrová seps

klinické příznaky septického stavu (SIRS) + kolonizovaný katétr
+ neprokázán jiný zdroj infekce

Kolonizace katétru – nález signifikantního množství agens, bez klinických příznaků

Katétrová infekce možná (catheter-associated infection) – epidemiol. pojem
primární inf. krevního řečiště + zavedený katétr (> 48 hod) + neprokázán jiný zdroj

Lokální infekce katétru - infekce v místě inzerce katétru, infekce tunelu či kapsy, flebitida

Agens a jeho faktory virulence (biofilm aj.)

Stav pacienta (imunoprese, věk, další onemocnění)

Typ katétru (mechanické, konstrukční a fyzikálně-chem. vlastnosti, zvl. charakter povrchu, počet lumen aj.)

Způsob zavedení katétru a péče o něj

Katétrová infekce

Epidemiologie

Závažná nozokomiální infekce – CRBSI 10–20 % nozokom. infekcí

> 80 % primárních bakteriemií souvisí s centálními venózními katétry

Rostoucí počet implantátů/katétrů v krevním řečišti

	Francie	Německo	Itálie
Počet obyvatel	60,2	82,5	57,5
Implant. CVK (mil.)	1	1,75	0,49
Incidence CRBSI (1000 „katétrdní“)	1,23	1,5	2,0
CRBSI za rok	14 400	8 400	8 500
Finanční zátěž (mil. EUR/rok)	100 – 130	59 – 78	81

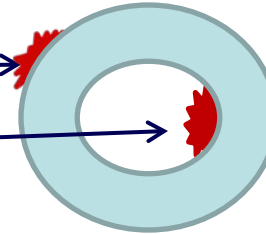
U všech uvedených zemí data z národních systémů surveillance nozokomiálních infekcí

(Tacconelli et al., 2009)

Infekce

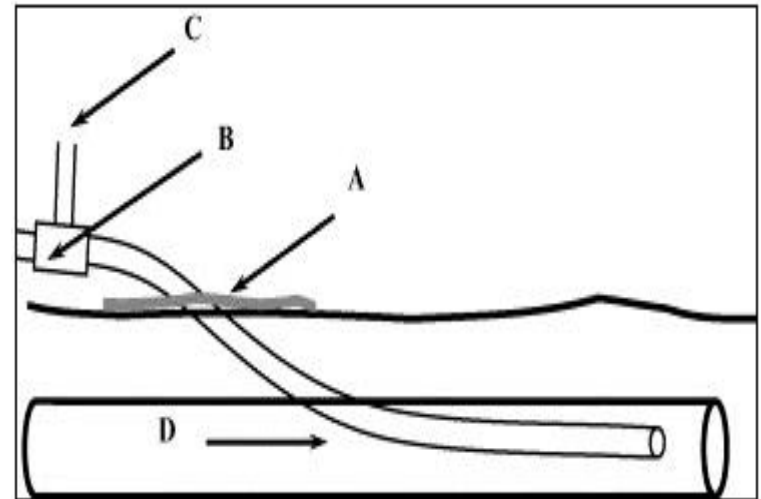
Extraluminální (< 10 dní)

Intraluminální (> 10 dní)

Původ infekce

- **Kožní mikroflóra v místě inzerce katétru (A)**
- **Nevhodná manipulace při jejich zavádění (A,B) (ruce, kůže)**
- **Kontaminace koncovky či katérového rozbočovače (B,C) (ruce)**
- **Kontaminované infúzní roztoky (C)**
- **Hematogenní cestou (primární zdroj infekce - jiné ložisko) (D)**

Etiologie CRBSI

koagulázanegativní stafylokoky
 enterobakterie
 pseudomonády
S.aureus
 enterokoky a streptokoky
 kvasinky
 ostatní

TABLE 1. Frequency of microorganism isolation from 774 sonicated catheter cultures

Organism	Frequency ^a	%
Coagulase-negative staphylococci	376	36.4
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	143	13.9
Enterococci	103	10.0
Yeasts	95	9.2
<i>Staphylococcus aureus</i>	60	5.8
<i>Enterobacter</i> species	45	4.4
<i>Escherichia coli</i>	40	3.9
<i>Corynebacterium</i> species	34	3.3
Alpha-hemolytic streptococci	27	2.6
<i>Serratia</i> species	19	1.8
<i>Klebsiella</i> species	18	1.7
<i>Bacillus</i> species	18	1.7
<i>Acinetobacter</i> species	12	1.2
<i>Proteus</i> species	10	1.0
Other	32	3.1

^a A total of 1,032 organisms were isolated.

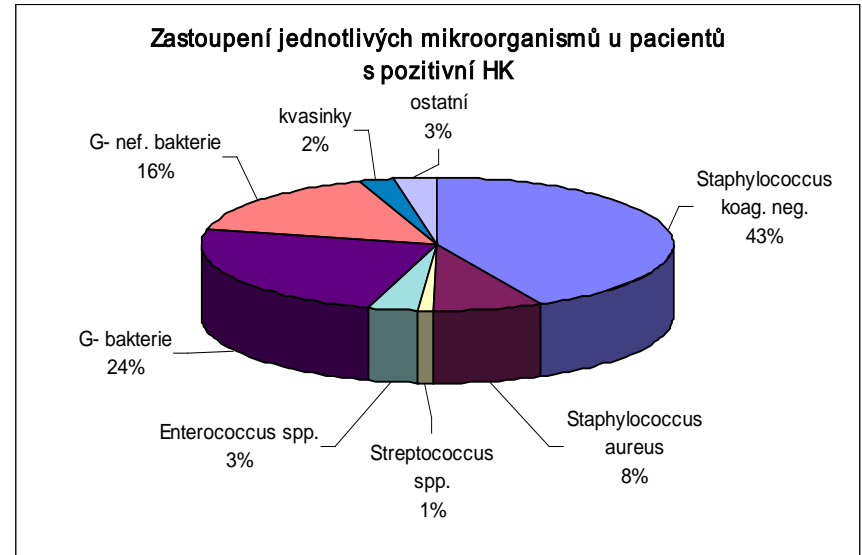
(Sherertz et al. , 1990)

Table 1. Incidence rates and distribution of pathogens most commonly isolated from monomicrobial nosocomial bloodstream infections (BSIs) and associated crude mortality rates for all patients, patients in intensive care units (ICU), and patients in non-ICU wards.

Pathogen	BSIs per 10,000 admissions	Percentage of BSIs (rank)			Crude mortality, %		
		Total (n = 20,978)	ICU (n = 10,515)	Non-ICU ward (n = 10,442)	Total	ICU	Non-ICU ward
CoNS	15.8	31.3 (1)	35.9 (1) ^a	26.6 (1)	20.7	25.7	13.8
<i>Staphylococcus aureus</i> ^b	10.3	20.2 (2)	16.8 (2) ^a	23.7 (2)	25.4	34.4	18.9
<i>Enterococcus</i> species ^c	4.8	9.4 (3)	9.8 (4)	9.0 (3)	33.9	43.0	24.0
<i>Candida</i> species ^c	4.6	9.0 (4)	10.1 (3)	7.9 (4)	39.2	47.1	29.0
<i>Escherichia coli</i>	2.8	5.6 (5)	3.7 (8) ^a	7.6 (5)	22.4	33.9	16.9
<i>Klebsiella</i> species	2.4	4.8 (6)	4.0 (7) ^a	5.5 (6)	27.6	37.4	20.3
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	2.1	4.3 (7)	4.7 (5)	3.8 (7)	38.7	47.9	27.6
<i>Enterobacter</i> species	1.9	3.9 (8)	4.7 (6) ^a	3.1 (8)	26.7	32.5	18.0
<i>Serratia</i> species ^b	0.9	1.7 (9)	2.1 (9) ^a	1.3 (10)	27.4	33.9	17.1
<i>Acinetobacter baumannii</i>	0.6	1.3 (10)	1.6 (10) ^a	0.9 (11)	34.0	43.4	16.3

(Wisplinghoff et al., 2004)

Koagulázanegativní stafylokoky

Nejčastější kontaminanta hemokultur (> 80 %) – **odlišit kontaminaci**

Benigní průběh, akutní septický stav zřídka, dobrá prognóza

Obvykle stačí katétr vyjmout; ATB možno podávat stačí 5-7 dní oxa/van

Tunelizované katétrů při nekomplikované infekci **možno ponechat**

Staphylococcus aureus

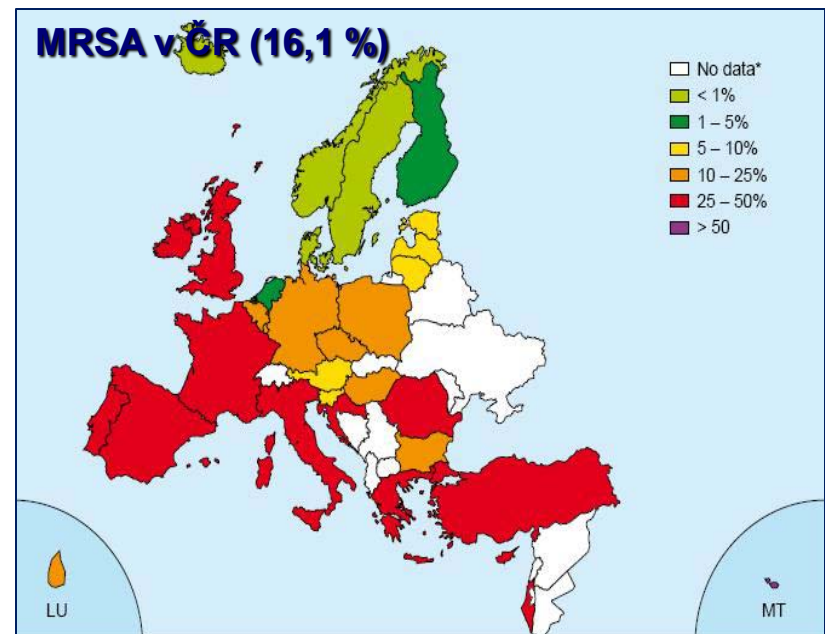
Obligátní patogen → vysoká virulence → **závažný průběh** (sepsse)

Vysoké riziko disseminace a tvorby sekund. ložisek., hematogenní infekce implantátů krevního řečiště (endokarditidy) a septické tromboflebitidy

Vždy vyjmout katétr, zejména netunelizovaný, a podávat ATB min.14 d.

MSSA - OXA

MRSA - ↑ mortalita
VAN (+ RIF či GEN)

(EARSS Annual Report 2007)

Alfa-hemolytické streptokoky

Vyloučení kontaminace – opakovaný záchyt z hemokultur
Infekční endokarditida!

PNC + GEN

Enterokoky

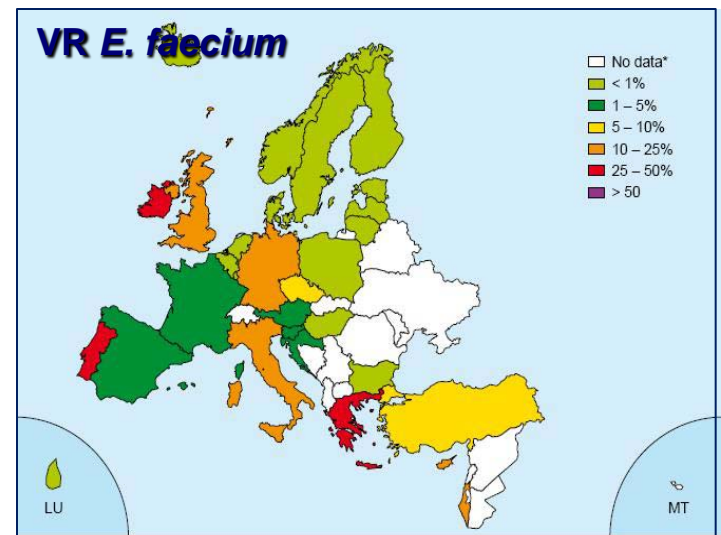
Infekční endokarditida

Najít zdroj (IE, moč. či břišní inf., rány)

Citlivé – AMP + GEN

Rezist k AMP – VAN

Rezist k AMP a VAN – LZD (Quin/Dalf)

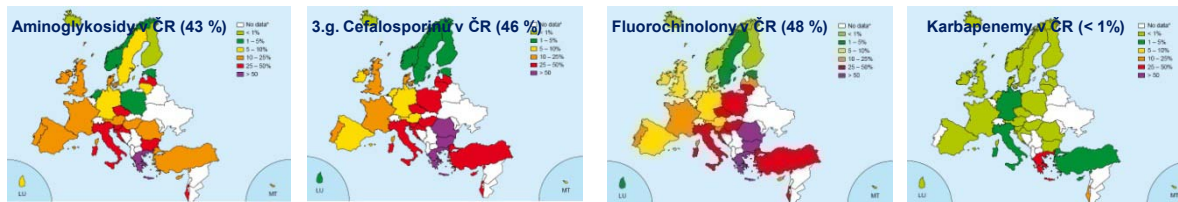
(EARSS Annual Report 2007)

G- bakterie (pseudomonády, enterobaktérie)

Závažný průběh, často septický šok (endotoxin)

Relativně nižší riziko diseminace a vzniku sekundárních ložisek

Enterobaktérie non-ESBL – širokospektrá β -laktamová ATB
(potencované aminoPNC, cefalosporiny 2. – 3. g.)
ESBL – karbapenemy (FQ, AMG)

P. aeruginosa – protipseud. cefalosporiny/PIP+TZP/karbapenem

B. cepacia, S. maltophilia – COT

K. pneumoniae

(EARSS Annual Report 2007)

Kvasinky

Závažné infekce s vysokou mortalitou

Obtížná dg. – často necharakteristické příznaky

Vysoké riziko rekurence a recidiv, disseminace a invaze, ↑ mortalita

<i>C. albicans</i>	}	FLU → CASP, ANID, (Lip AMB)
<i>C. parapsilosis</i>		
<i>C. tropicalis</i>		
<i>C. krusei</i>	}	CASP, ANID, (Lip AMB)
<i>C. glabrata</i>		

Laboratorní diagnostika CRBSI / Implantátových inf.

**Izolace stejného mikroorganismu ve významné kvantitě z
vyjmutého katétru / implantátu**

nebo

Rozdíl v kvantitě mikroba z periferní krve a krve získané z katétru

Klinické příznaky systémové infekce

Neprokázán jiný zdroj bakteriémie

Laboratorní mikrobiologické metody

A) Nevyžadující vyjmutí katétru / implantátu z těla

B) Průkaz infekce po jeho odstranění katétru / implantátu z těla

A) Průkaz kolonizace *in situ*

- Kvantifikace hemokultur

Kvantita mikrobů ve vzorku z katétru

Pozitivita >100 CFU/ml

Porovnání kvantity mikrobů ve vzorcích z periferie a z katétru

Pozitivita $\geq$ 1:3 – 5

- Rozdíl doby positivity u hemokultur odebraných z katétru a periferie

Pozitivita > 2 h

- Intraluminární brush

Pozitivita $\geq$ 100 CFU/ml, $\uparrow$ citlivost $\times$ riziko disseminace

- AOLC (Akridine Orange Leukocyte Cytospin)

rychlá metoda

+ **Gramovo barvení** – $\uparrow$ citlivost

B) Průkaz kolonizace po vyjmutí

- **Subkultura + následné vyočkování** ↑ citlivost × ↓ ↓ ↓ specificita
- **Semikvantitativní metoda**
Pozitivita >15 CFU/katétr (4x rolování katétru po agaru)
Levná, jednoduchá × nezachytí intraluminární kolonizaci
- **Intraluminární proplach – flush**
Pozitivita > 10³ CFU/katétr
- **Sonifikace , vortexování** – vhodná kombinace
Pozitivita > 10³ CFU/katétr
- **Barvení katétru** – Gram nebo akridinová oranž
Nepraktické, ne pro všechny katétr

Klinický význam průkazu tvorby biofilmu

Marker klinické významnosti kmene

Je kmen izolovaný z hemokultur klinicky relevantní?
Nejde o kontaminaci?

Průkaz tvorby biofilmu může přinést cenné klinické informace

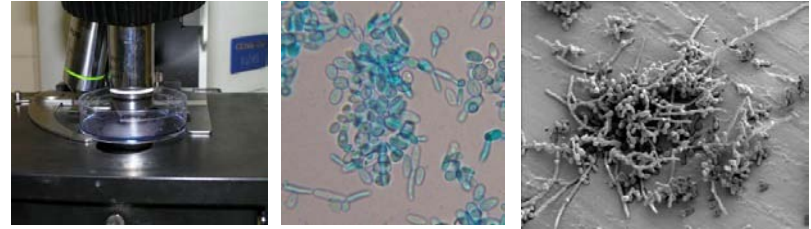
Prognóza. Jak postupovat v další léčbě?

Citlivost biofilmu k antimikrobiálním látkám

Jaké antimikrobiální látky použít na katérovou infekci?

Fenotypový průkaz tvorby biofilmu

Mikroskopický průkaz (adheze, biofilm)

Průkaz klíčových složek biofilmu (CRA)

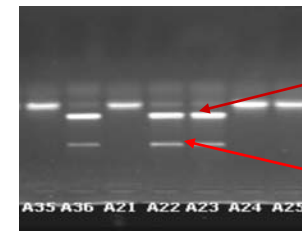
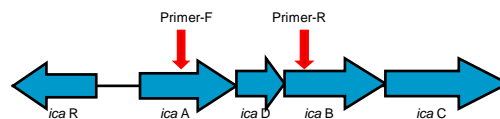
Kultivační průkaz – Christensenova metoda aj.

- barvení + spektrofotometr. měření
- vyočkování - počet CFU
- metabolická aktivita
- a další

Genotypové metody – detekce genů kódujících tvorbu biofilmu

Průkaz *ica* operonu u stafylokoků pomocí PCR

124 bp – *S. epidermidis*

546 bp - *ica* operon

**PREVENCE IMPLANTÁTOVÝCH INFEKČÍ
JE VÝHODNĚJŠÍ NEŽ LÉČBA**

Společný zájem pacienta, lékaře i ekonomů

Prevence vzniku CRBSI – zavedení katétru

Aseptický charakter zavedení katétru

+

zkušený personál

+

kvalitní následná péče

Místo inzerce katétru

vena subclavia – ↑mechanické komplikace, ↓ infekce

vena jugularis interna – (v urgentních případech), ↑ infekce

vena femoralis – ↑ infekce, ↑ trombózy a flebitidy.

Implantované porty a tunelizace katétru – ↓ mikrobiologické komplikace.

Prevence vzniku CRBSI – následná péče

- Aseptický charakter manipulace s katétrem i péče o něj + školený personál + způsob organizace péče
- Minimalizovat manipulaci s katétrem a dobu jeho zavedení
- Pravidelná kontrola katétru a pravidelná výměna krytí
- Ošetření místa inzerce katétru dezinfekční látkou (2% chlorhexidin, 70% lihobenzin a 10% jodopolyvidon) × Ne ATB masti
- Profylaktického podávání samotných antikoagulancií
× Ne systémové profylaktické podávání ATB
- Pravidelná výměna krátkodobých katétrů × Ne preventivní výměna dlouhodobých katétrů (CVK)
- Výměna infúzních setů a příslušenství (po 72 hod., častěji u lipidových emulzí, u krevních derivátů a při sepsi či imunosupresi)

Vliv typu katétru na vznik CRBSI

Počet lumin katétru – multiluminální katétr – ↑ riziko infekce

Úpravy povrchu vstupů (impregnace, kryty a komůrky s dezinf.)

Lepší systémy propojení a in-line filtry

Materiál

polyuretan, vialon, teflon, silikon

PVC či polyethylen – méně vhodné

Antikoagulační úprava

Potažení katétru hydromerem (polyvinylpyrrolidon) či heparinem

Impregnace katétru antimikrobiálními látkami

Antikoagulační úprava

Potažení katétru hydromerem (polyvinylpyrrolidon) či **heparinem** snižuje adhezi krevních bílkovin a brání vytvoření fibrinové vrstvy
↑ životnost, ↓ trombózy, ↓ kolonizace katétru.

Impregnace katétru antimikrobiálními látkami

Redukce rizika, ale pouze za předpokladu jejich správného použití a **řádné následné péče**. Katétrů zavedené >5 dní.

Impregnace povrchu antiseptiky: (sulfadiazin Ag + chlorhexidin, benzalkoniumchlorid)

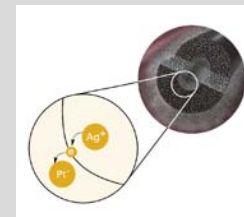
1. **generace** – jen vnější povrch → efekt jen u krátkodobých katétrů (<2 týdny).
2. **generace** – impregnován jak vnější, tak vnitřní povrch katétru

Impregnace povrchu ATB: (vnějšího i vnitřního povrchu) (MIN+RIF, MIK+RIF, TEI)
- významná redukce katéetrových infekcí, ale riziko rezistence

Impregnace Ag : Ag+C+Pt v PU katétru – uvolňování Ag elektrochemicky

Další látky použitých k impregnaci povrchů (*in vitro*):

ATB, acetylsalicylová kyselina, genciánová violeť aj.

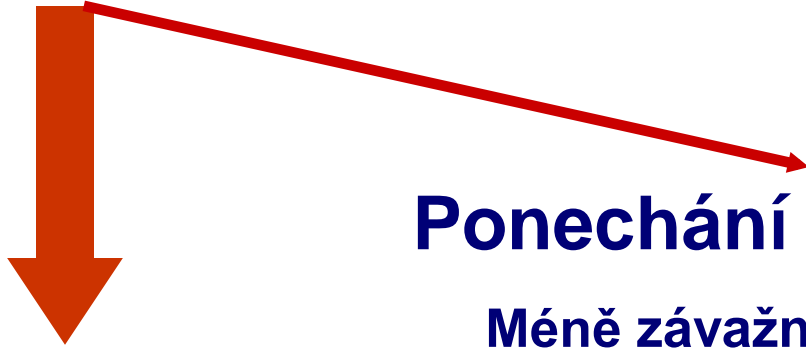

Katétrová infekce

TERAPIE KATÉTROVÝCH IKŘ

Terapie katérových infekcí krevního řečiště

Likvidace ložiska

odstranění implantátu
+
následná ATM terapie

Ponechání infikovaného katétru

Méně závažné katérové infekce

- ↓ patogenními mikroby (např. CoNS),
- ↓ riziko diseminace

Stabilizovaný pacient, benigní průběh,
bez komplikací a infekce tunelu či kapsy

Reaguje na ATB terapii

Pokus o likvidaci ložiska biofilmu
(Vysoká pravděpodobnost selhání)

ATB terapie katérových infekcí

Celková ATB terapie – ↓ riziko komplikací, potlačení klinických příznaků vzniklých uvolněním mikrobů z ložiska

× při eradikaci ložiska často selhává

ATB s vyšším účinkem na biofilm

RIF (nevadí kyselé prostředí, dobrý průnik do biofilmu,
i na stac. bakterie, nutno kombinovat),

LZD, FQ, CMP, AMG (TOB > GEN)

Kvasinky: Echinokandiny (CAS, ANI), liposom. AB

Výhodné kombinace antimikrobiálních látek

Antimikrobiální zátka – vysoká koncentrace ATB

působí po dlouhou dobu, min. 2 týdny (úspěch v 60 – 80 %)

- **Používat opatrně ve vybraných případech** (vznik rezistence)
- **Kombinovat s celkovou ATB léčbou**
- **Kombinovat s antikoagulancii (heparin)**